

Pletoucí žena, 1982

Toník, 1982 až 1984

Nehoda, 1989 (ze soukromé sbírky Ondřeje Hřčiaka)

Pierot, 1989 (ze soukromé sbírky Radka Vonky)

Paní Zima, 1993

Každý má své kolečko, 1994

MALÍŘ ZDENĚK KOŠEK O FOKUSU:

Jsem „služebně nejstarší“ klient ústeckého Fokusu. A co mi to přineslo? Jistotu, že nezůstanu s problémem sám. Fokus vnesl do mého života v pravou chvíli řád, pomohl mi znovu najít sebe sama a inspiroval mě k další vlastní tvorbě. Fokus, to jsou pro mě pravidelná setkání s lidmi, kteří mají podobný osud, a s terapeuty, kteří se nám všem snaží pomoci v obtížných životních situacích.

Napětí času, 1996

FOKUS ÚSTÍ NAD LABEM JIŽ 15 LET POSKYTUJE SLUŽBY

Zdeňka znám dvacet tři let. Když jsem jako mladá psycholožka přišla pracovat do psychiatrické ambulance v Ústí nad Labem, byl to jeden z prvních pacientů, se kterými jsem se potkala. Byl však nejen pacientem, ale především pohledným mužem a zajímavým člověkem. Zdeněk je člověk, který mi ukázal jak složitá a zákeřná umí být schizofrenie, ale také to, jak svým životním zápasem nad nemocí a jejími zhoubnými projevy často vítězí a jak ji s velkým emočním nábojem protkává do svých obrazů. Že je to zápas těžký a nerovný, může vyprávět jen Zdeněk sám. Důkazem jeho častých vítězství jsou, např. obrazy, kterých namaloval za třicet pět let tvorby více než pět set.

Přeji Vám Zdeňku klid, ale i několik menších zápasů, ve kterých vzniká cenné dílo.

Lenka

Psychóza je nemoc duše, **duševní nemoc**. Zkusme ji z úcty ke Zdeňkovi odlišovat od pojmu neuróza (nemoc nervů), která se však nevyrývá do nitra osobnosti a do lidských vztahů tak hluboko jako psychóza. Psychóza zásadně mění způsob, jak člověk prožívá sám sebe, druhé lidi a společný svět – ten ustupuje do pozadí a na jeho místo se dostává svět přeludů a fantazií, ve kterém je člověk uzavřen, začleňuje se do něj svými city, myšlením a jednáním a odtrhává se od druhých lidí a jejich reality, která se mu stává cizí.

Pokud jde o jednu z nejznámějších psychóz, přezdívanou lidově „schíza“ neboli **schizofrenie**, zde vzniká hluboké narušení vztahu k realitě, obvykle na počátku provázené úzkostí, zmatkem, vztahovačností a pocity neskutečnosti. Člověk se stahuje do sebe, do svého fantazijního světa s jinými časoprostorovými zákony, ve kterém halucinuje, slyší hlasy, má vidiny nebo vnímá změny svého těla, uniká přeludům a je ohrožován neosobními, např. kosmickými silami. Často se cítí pronásledován a vytváří si bludné představy o vlivech či osobách, které na něj působí. Ve svém světě je on sám někým jiným, např. obětí, viníkem, loutkou, významnou nebo zakletou postavou, prožívá panickou úzkost, hlubokou samotu, vinu, zármutek, velkášské pocity nebo prostě prázdno a pusto. Jeho emoce jsou ve vleku závislosti a nepřátelství, touhy a strachu, zatímco přiměřené citové reakce často vyhasínají. Myšlení a jednání je roztržité a řídí se vnitřní fantazijní logikou, což nemocného

stále více vzdaluje od skutečnosti a blízkých lidí. Celá jeho osobnost ztrácí své uspořádání a svou souvislost s prostředím. Všechny tyto jevy mohou opět odeznít, často ale jejich zbytky přetrvávají a někdy i delší dobu ochuzují život nemocného a komplikují jeho mezilidské vztahy. Schizofrenie může začít postupně nebo náhle, má různý průběh a varianty co do obsahu, závažnosti a výskytu recidiv.

V průběhu života onemocní schizofrenií jeden až dva ze sta lidí v populaci, u mužů a žen je tato nemoc stejně častá a objevuje se převážně u mladých lidí ve věku mezi šestnáctým a třicátým rokem, může se však vyskytnout i v dětství a ve starším věku.

Lidé, kteří onemocní psychózou, často zůstávají se svými psychotickými zážitky sami. Odváží-li se o nich hovořit ať už s terapeutem, v terapeutické skupině, či ve Fokusu, jsou často překvapeni tím, že je to vůbec možné a že slova, která pro vyličení svého světa obtížně hledají, mohou normálně znít mezi lidmi. A ještě víc jsou překvapeni tím, že jejich svět zná také někdo jiný – buď proto, že sám něco podobného prožil nebo že se v něm orientuje jako odborník. To může být okamžik úlevy a vysvobození ze samoty bloudění, jako když člověk ztracený v lese potká někoho, kdo ten les zná nebo dokonce má jeho mapu a dovede pojmenovat strže, skály a paseky. Najít možnost porozumění, sdělení a sdílení je důležité pro každého člověka. **Vytvoření společného jazyka mezi zdravím a nemocí** je dosud vzdálený cíl a **Fokus Ústí nad Labem** představuje jeden z několika kroků k němu.

Fokus Ústí nad Labem – sdružení pro péči o duševně nemocné je nevládní nezisková organizace, která poskytuje sociální služby a služby v oblasti zaměstnávání pro občany s dlouhodobým duševním onemocněním. Sdružení vzniklo v roce 1992 jako reakce na absenci komunitních služeb pro lidi s duševním onemocněním v České republice.

Posláním organizace je pomáhat duševně nemocným v návratu a uplatnění ve společnosti rozvíjením možností pro jejich sociální a pracovní rehabilitaci, přispívat k humanizaci péče o duševně nemocné, prosazovat zájmy a práva duševně nemocných a myšlenku komunitní péče.

Služby jsou určeny občanům z Ústeckého kraje starším osmnácti let se závažným duševním onemocněním z okruhu psychóz, jako je, např. schizofrenie.

Již patnáct let poskytuje Fokus Ústí nad Labem služby, které pomáhají dlouhodobě duševně nemocným lidem vrátit se ze světa psychóz do našeho „normálního“ života.

Dlouhodobě duševně nemocným klientům Fokus nabízí služby v oblasti sociální a psychologické pomoci a v oblasti pracovní rehabilitace.

Sociální služby jsou poskytovány v **Sociální poradně**, která nabízí základní a odborné sociální poradenství pro klienty, v **Centru pro osobní rozvoj**, které nabízí sociální rehabilitaci, individuální plánování a mapování potřeb s klientem a jeho

rodinou, tematické skupinové a individuální programy a celkovou práci s rodinou. Dále v **Centru pro vzdělávání a volný čas**, kde jsou klientům nabízeny sociálně aktivizační služby, aktivity pro volný čas a vzdělávací aktivity. **Terénní služba** je službou následné péče, tedy podporou klientů v terénu, při které se realizují i návštěvy klientů hospitalizovaných v nemocnicích a psychiatrických léčebnách. **Byty na půl cesty** jsou formou chráněného bydlení, ve které probíhá nácvik dovedností klientů potřebných pro jejich samostatný život a bydlení. **Sociálně terapeutické dílny** jsou multifunkčním výcvikovým prostorem, kde probíhají základní rekvalifikační programy upravené pro dlouhodobě duševně nemocné klienty pro povolání: pomocný kuchař pro teplou i studenou kuchyni, pracovník v cateringu, pomocný truhlář, zahradník, švadlena, šička, číšník, recepční aj. Po jeho absolvování jsou klienti schopni nastoupit do jedné z chráněných dílen Fokusu.

V pracovní rehabilitaci se management Fokusu snaží o vytváření výrobních programů, které budou pro duševně nemocného člověka důstojné, budou rozvíjet jeho tvořivost při práci s přírodními materiály a manuální zručnost, podporovat jeho kontakty s lidmi a život v komunitě. Klienti tak ve Fokusu mohou nastoupit do **Šicí chráněné dílny**, jejíž výrobní program se skládá především z výroby textilních hraček, do **Kuchařské chráněné dílny**, kde je součástí programu výroba teplé i studené kuchyně, příprava drobného občerstvení, každodenní dodávka zdravých jídel i s rozvázkou dle objednávek, ale také zajištění velkých rautů s velmi příjemnou obsluhou, a to vše ve standardních hygienických podmínkách.

Program **Truhlářské chráněné dílny** se skládá z výroby nábytku, doplňkových bytových předmětů, zahradního nábytku a jiných truhlářských výrobků zpracovaných individuálně na přání zákazníka. **Zahradnická a mobilní chráněná dílna** nabízí zahradnické a údržbářské práce a drobné stavební úpravy. Poslední jmenovaná a zároveň první v řadě je **Kavárna na půl cesty „Bárka“**. Jejím výrobním programem je zajištění kavárenského provozu včetně internetové části kavárny a prodejny textilních hraček a keramických výrobků Fokusu.

Přejeme Zdeňkovi a Fokusu dobrých dalších patnáct let.

PhDr. Lenka Krbcová Mašínová
předsedkyně sdružení

Mgr. Ivana Vlčková
ředitelka

**SEZNAM DĚL VYSTAVENÝCH V KOSTELE SV. VOJTĚCHA NA SOUBORNÉ VÝSTAVĚ ZDEŇKA KOŠKA „OSOBNÍ SKUTEČNOSTI“
USPOŘÁDANÉ V RÁMCI TÝDNE PRO DUŠEVNÍ ZDRAVÍ 2007 V ÚSTÍ NAD LABEM**

Umělecké prology (1970–1981)

Vodník, kresba tužkou, A3, 1970

Dáma s psíkem, kresba tužkou, A3, 1970

Krakonoš, barevné tuše, 42x31, 1970

U holiče, barevné tuše, 30x30, 1970

V ateliéru, barevné tuše, 30x30, 1970

Autonehoda, barevné tuše, A4, 1970

Cumulonimbus, olej na kartonu, 35x50 cm, 1975

Vtipy, kombinovaná technika, A4, 1976 až 1980

Požár, olej na lepence, 35x50 cm, 1976

Čekárna, olej na lepence, 50x70 cm, 1981

Umělecká euforie (1982–1985)

Autoportrét, olej na sololitu, 48x29 cm, 1983

Hráči karet, olej na plátně, 90x115 cm, 1981 až 1983

Pletoucí žena, olej na kartonu, 70x50 cm, 1982

Trabant v ulici, olej na sololitu, 29x48 cm, 1983

Ženy ve vlaku, olej na plátně, 70x90 cm, 1983 až 1986

Toník, olej na lepence, 50x35 cm, 1982 až 1984

Zrcadlo, olej na kartonu, 38x50 cm, 1984

Umění jako záchranný kruh (1986–1989)

Autoportrét, olej na plátně, 42x29 cm, 1987

Bufet, olej na plátně, 50x100 cm, 1987

Zmije, olej na sololitu, 29x46,5 cm, 1988

Kotě, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Šifra, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Cypřiše na Terasě, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Pětistovka, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Od karbonu ke hvězdám, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Alkoholici, olej na plátně, 29x48 cm, 1988

Dáma, olej na lepence, 50x70 cm, 1988

Koňobýkočert, olej na sololitu, 29x48 cm, 1988

Zrození Země, olej na lepence, 50x70 cm, 1988 až 1989

Bláznova hlava, olej na lepence, 50x70 cm, 1988 až 1989

Pyramida masek, olej na lepence, 50x70 cm, 1988 až 1989

Nehoda, olej na plátně, 90x70 cm, 1989 – zapůjčeno

ze soukromé sbírky Ondřeje Hrdličky

Vítr, olej na sololitu, 50x35 cm, 1989

Pierot, olej na lepence, 70x50 cm, 1989 – zapůjčeno

ze soukromé sbírky Radka Vonky

Obrazce jako stav mysli (1990–1992)

**Meteorologické obrazce – záznamy myšlenek a souvislostí
v období akutních projevů vznášení**, A4, kombinovaná technika

Ukázky textů o Zdeňku Koškovi ze zahraničních publikací

(Francie, Japonsko, Čína), scan, A4

Fotografický portrét Zdeňka Koška, autor Tomáš Petr

Umělecké znovuzrození (1993–1999)

Autoportrét, olej na lepence, 50x35 cm, 1990

Vzpomínka na Helenu Vybíralovou, olej na lepence, 50x70 cm, 1988 až 1993

Paní Zima, olej na lepence, 70x50 cm, 1993

Hod' mi deštník!, olej na lepence, 50x70 cm, 1993

Každý máme své kolečko, olej na lepence, 70x50 cm, 1994

Napětí času, olej na plátně, 80x55 cm, 1996

Umyvadlo, olej na kartonu, 70x50 cm, 1996

Špulka, olej na plátně, 90x75 cm, 1996

Břemeno, olej na plátně, 105x80 cm, 1997

Růže, olej na lepence, 70x50 cm, 1997

Sám voják v poli, olej na lepence, 50x70 cm, 1998

Sedící akt, olej na lepence, 70x50 cm, 1999

Umělecké zrcadlení (od roku 2000)

Autoportrét, olej na plátně, 45x35 cm, 2003

Těhotná žena, olej na plátně, 70x50 cm, 2004

Povodně, olej na plátně, 110x81 cm, 2004

Misska, olej na plátně, 70x50 cm, 2004

Štír u stojanu, olej na plátně, 81x60 cm, 2004

**Katalog byl vydán u příležitosti souborné výstavy Zdeňka Koška
uspořádané v rámci Týdne pro duševní zdraví 2007**

Text: Mgr. Tamara Wölfelová, PhDr. Lenka Krbcová Mašínová

Reprofoto: Zdeněk Kompert

Foto autora: Tomáš Petr

Grafická úprava a sazba: Petra Zavadilová a Petr Mička

Vydal Fokus Ústí nad Labem, 2007

tel.: 472 745 159, 731 449 459

e-mail: fokusul@volny.cz

www.fokusul.cz